

FOR MEGET MÆLK

Uddannelse til ammekonsulent 2020-21

Marianne Busck-Rasmussen
Komiteen for Sundhedsoplysning
www.kompetencecenterforamning.dk

1

FOR MEGET MÆLK

- En del kvinder producerer i starten mere mælk, end barnet har brug for
- Efter 4-6 uger er produktionen hos de fleste tilpasset barnets behov
- Nogle kvinder bliver ved med at have en overproduktion

2

Symptomer

- Hos barnet
 - meget hyppige, urolige amninger
 - forsluger sig, aspiration af mælk
 - klemmer gummerne sammen om vorten
 - drikker passivt, lader mælken løbe næsten uden at sutte
 - gylp, reflux-lignende symptomer
 - uro, mavesmerter mellem måltiderne
 - tynd, eksplosiv, skummende, grøn afføring
 - afvisning af brystet
 - Dårlig trivsel

3

Symptomer

- Hos moderen
 - konstant brystspænding
 - lækning af mælk mellem ammemaåltiderne
 - voldsom lækning af mælk fra modsatte bryst under amning
 - sårede brystvorter
 - mælkestase
 - brystbetændelse

4

Ammeteknisk forklaring


```

    graph TD
      A[Et højt niveau af laktation, hvilket resulterer i en høj mælkeproduktion på grund af hyppig sugning] --> B[Brystet bliver blokeret på det ene bryst af babyen]
      B --> C[Brystet får ikke udstrømlingsmulighed efter fødsel]
      C --> D[Udløb af mælk i en uregelmæssig rytme]
      D --> E[Hyppig amning af begge bryster]
      E --> F[En stor mælkeproduktion med et højt niveau af laktation]
      F --> A
    
```

5

Blokamning, forudgået af udmalkning


```

    graph LR
      A[Begge bryster "dømmes" ved udmalkning] --> B[Umiddelbart herefter lægges barnet til på begge bryster]
      B --> C[Tilbyde det samme bryst "blokke" af 3 timers varighed - udstyret med mekanismen, evt. age blockering længde (op til 6-12 timer), indtil produktionen falder til næsten ingen i løbet af 4-7 dage]
      C --> D[Det kan være nødvendigt at gentage formlingen af begge bryster flere gange i forløbet]
      D --> E[Obs. symptomer på tilstoppede mælkegange og brystbetændelse]
    
```

6

Fordele ved FDBF

FDBF=Full drainage and block feeding method

- Moderens og barnets ubehag ved overproduktionen lindres hurtigt
- Barnet falder til ro
- Barnet kommer i trivsel igen
- Mælkeproduktionen bliver tilpasset barnets behov
- Risiko for tilstoppede mælkegange og brystbetændelse mindskes

FDBF, Van Veldhuizen-Staas 2007

7

Årsag til for meget mælk

- Ammeteknisk forklaring
- Overproduktion af prolaktin ?
- Medfødt disponering?

8

For meget mælk

- Informere om mulighed for at aflevere mælk til mælkebank
- Fordele og ulemper for mor
- Geografi i forhold til mælkebank

9

Medicinsk behandling

- Østrogenholdige P-piller i 4-7 dage, kan forsøges til begrænsning af produktionen
- Dostinex (cabergolin) kan anvendes til at stoppe mælkeproduktionen helt

SYMPTOMER - tilstoppede mælkegange "mælkeknuder"

- Starter sædvanligvis gradvis, hvis ophobet mælk ikke tømmes ud
- Oftest kun på det ene bryst
- *Lokaliseret*, mild smerte og hævelse, evt. med rødme af huden – og lidt eller ingen varme
- Sædvanligvis < 38,5°C
- Sædvanligvis ingen systemiske symptomer
- Evt. "klumper" i udmalket mælk

Komiteen for Sundhedsoplysning

10

Behandling af tilstoppet mælkegang

- Hyppig amning eller udmalkning
- Evt. varme på brystet
- Optimer og varier ammestilling, næse eller hage mod mælkeknude
- Prøv at finde årsag til, at mælkeknuden er opstået, så det forebygges, at den kommer igen

Komiteen for Sundhedsoplysning

11

11

Tilstoppet mælkegang på spidsen af brystvorten

- Lille hvid blære (white spot) på spidsen af brystvorten

Fig. 170 White spot on nipple - not painful

Komiteen for Sundhedsoplysning

12

12

Forebyggelse og behandling af fysiologisk brystspænding

- Hyppig amning i de første 48 timer er associeret med mindre brystspænding

Hvis barnet ikke kan få fat på brystet:

- Varmt bad eller varme på brystet
- Håndudmalke lidt inden barnet lægges til

Risikofaktorer for brystspænding

- Forsinket opstart af amning
- Lang tid mellem amninger
- Tidsbegrænsede måltider

4

Behandling af ødem i brystet

- Ødem af brystvævet – væsken kan ledes væk med faste tryk på areola ind mod brystkassen.
- Trykket skal vare 1 min, fingrene flyttes hele vejen rundt om brystvorten

Fig. 251 Reverse pressure softening technique

5

Mastitis

Hvad er mastitis:

- Et ømt, varmt, hævet, kileformet område på brystet, samtidig med tp forhøjelse på 38,5 grader eller højere, kulderystelser, influenza-symptomer og alment ubehag.
- Kontinuum fra brystspænding til mælkestase til tilstoppede mælkegange til ikke-infektøs brystbetændelse til infektøs brystbetændelse til absces.

6

En mælkefyldt cyste (galactocele)

- En tilstoppet mælkegang kan i sjældne tilfælde udvikle sig til en mælkefyldt cyste – et galaktocele, der viser sig som en blød rund hævelse. Et galaktocele kan forveksles med en brystabsces eller en kræftknude.
- Diagnosen stilles ved ultralyd og aspiration.
- Kan oftest fjernes ved aspiration.

13

SYMPTOMER - inflammation

- Starter *pludseligt*, når mælken trænger ud i vævet
- Lokal, rød, varm, hård hævelse
- Intens, lokaliseret smerte
- Ikke usædvanligt > 38,5°C
- Evt. Influenza-lignende almentilstand (utilpashed, træthed, ømhed i hele kroppen, kulderystelser)
- Kvalme kan forekomme

14

SYMPTOMER - infektion

- Starter pludseligt, når mælken er trængt ud i vævet og bakterier får adgang, via mælkegange, blodårer og/eller lymfesystem
- Ofte sår *eller revner* på brystvorten
- Lokal, rød, varm, hård hævelse
- Intens, oftest lokaliseret smerte
- Sædvanligvis > 38,5°C
- Influenza-lignende almentilstand (utilpashed, træthed, ømhed i hele kroppen, kulderystelser)
- Kvalme er almindeligt

15

Antibiotisk behandling

- Hvis symptomerne ikke bedres indenfor 12-24 timer behandles med antibiotika.
- Hvis symptomerne er meget voldsomme fra starten behandles med antibiotika.
- Penicillin resistent *Stafylokokkus Aureus* er over hele verden den mest almindelige bakterie ved infektiøs mastitis, sjældnere *Streptokokker* eller *Escherichia Coli*.
- Ved manglende effekt af antibiotisk behandling eller ved tilbagevendende mastitis, tages mælkeprøve og ultralydsundersøgelse af brystet
- Både inflammatorisk og infektiøs brystbetændelse giver forhøjet CRP, måling af CRP kan bruges til at se, om behandlingen har effekt.

19

Andre former for behandling ?

- Akupunkturbehandling ved inflammationssymptomer i brystet lindrede moderens symptomer, men afkortede ikke hendes kontakt med sundhedssystemet (Svensk studie Linda Kvist 2007)

20

ABSCES under udvikling

21

BEHANDLING

- Mælkestase og mælkeknerder
 - amning/udmalkning
- Ikke-infektøs brystbetændelse
 - amning/udmalkning
- Infektøs brystbetændelse
 - amning/udmalkning og antibiotika
- *Gentagne tilfælde af mastitis – obs andre diagnoser – brystkræft?*
 - Ændrer knuden sig efter amning eller ej?
- Absces
 - fjernelse af pus, amning/udmalkning og antibiotika

25

- Sammenhæng mellem brystinfektioner og depression

Kendall Tackett 2007

26

Svamp - Candida Albicans

27

SVAMP - symptomer hos barnet

- Svamp i munden (fra en tynd hvid film på tungen til hvide belægninger overalt)
- Rød numse (flammende røde, skinnende, kløende pletter, som kan udvikle sig til bumser)
- Urolig under amning, evt. klikkende lyd
- Afviser brystet
- Evt. ingen symptomer

Komiteen for Sundhedsoplysning

Wambach 2019 og ABM #26

31

SVAMP i munden

Komiteen for Sundhedsoplysning

32

SVAMP i numsen

Komiteen for Sundhedsoplysning

33

Case:

Du er sundhedsplejerske og bliver ringet op af Karina, som fødte for 3 uger siden og ammer fuldt. Karina er ked af det, hun har feber 38,5 og har smerter i det ene bryst. Hun siger, hun har influenza og spørger, om hun må amme, hun er bange for at smitte barnet.

- Hvad har du brug for at vide mere om, for at kunne vejlede Karina?
- Hvilke emner vil du vejlede Karina om og hvilke overvejelser vil du gøre dig, om din vejledning?
- Hvad kunne der være sket, hvis Karina ikke havde ringet til dig?
- Hvad kan Karina gøre, for at forebygge at denne situation ikke skal opstå igen?

Anbefalet litteratur:

- Karen Wambach and Becky Spencer: Breastfeeding and Human Lactation, 6. Edition 2019, ISBN: 978-1-284-15156-5
- Sundhedsstyrelsen 2018: Amning – en håndbog for sundhedspersonale, 4. udgave.
- Wilson-Clay og Hoover: Breastfeeding Atlas. 6. udgave 2017. LactNews Press, Texas.

Forslag til forberedelse:

Det anbefales at læse om alle emnerne i Amning – en håndbog for sundhedspersonale

Modermælkens sammensætning:

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation s. 85-116

Forebyggelse og behandling af sår og revner:

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation s. 253-256 + s. 381-387
- Wilson-Clay and Hoover: The Breastfeeding Atlas kap.8. (Ligger på Deltagerforum)

Brystkirurgi:

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation s. 296-301

Brystinfektioner:

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation s. 281-295

Overvægt hos den ammende mor:

- Kathleen Rasmussen. Obesity. Kapitel 4 fra Hale & Hartmann 2007. Textbook of Human Lactation. (Ligger på Deltagerforum)

Psykosociale faktorerens betydning for amning, opsporing af mødre med særlige behov og self-efficacy og amning

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation kap. 24 s. 759-781

Læsning af videnskabelige artikler:

- Andreas Habicht: Vurder selv evidens: side 11-18, 28-36, 41-44, 51-58 (Ligger på deltagerforum)
- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation kap. 21 s. 677 - 708

Infektionsmedicinske sygdomme: HIV, Hepatitis og Herpes:

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation kap. 6 s. 159-172

For meget mælk:

- Wambach: Breastfeeding and Human Lactation s. 260-261

Supplerende litteratur

Databasen Børns Sundhed, Johansen A, Krogh C, Weber Pant S & Holstein BE. Amning: Temarapport og årsrapport. Børn født i 2014. København: Databasen Børns Sundhed og Statens Institut for Folkesundhed, SDU 2016. (Ligger på Deltagerforum)

Til Charlotte Wilken.

Uddannelse til ammekonsulent, ONLINE
Program modul 2, 17.-20. november 2020

Tirsdag den 17. november

10.00-11.00	Velkomst Forebyggelse og behandling af sår og revner v/Marianne
11.00-11.15	Pause
11.15-12.00	Forebyggelse og behandling af sår og revner <i>fortsat</i>
12.00-12.45	Frokost
12.45-13.30	Forebyggelse og behandling af sår og revner <i>fortsat</i>
13.30-13.45	Pause
13.45-15.15	Ammeobservation: arbejde i grupper og aflevering af observationen v/Marianne
15.15-15.30	Pause
15.30-16.00	Introduktion og gruppedannelse til opgaveskrivning v/Marianne

Onsdag den 18. november

09.00-10.15	Læsning af videnskabelig litteratur v/Marianne
10.15-10.30	Pause
10.30-11.15	Amning og overvægt v/ Christine
11.15-11.30	Pause
11.30-12.15	Amning og overvægt, <i>fortsat</i>
12.15-13.00	Frokost
13.00-13.45	Psykosociale faktorerens betydning for amning og opsporing af mødre med særlige behov v/ Ingrid
13.45-14.00	Pause
14.00-14.45	Psykosociale faktorerens betydning for amning og opsporing af mødre med særlige behov, <i>fortsat</i>
14.45-15.00	Pause
15.00-15.45	Moderermælkens sammensætning og leg med ord v/Ingrid

Torsdag den 19. november

09.00-10.00	Amning og infektionsmedicinske sygdomme: HIV, hepatitis og herpes v/Nina Weis, overlæge på infektionsmedicinsk afd. på Hvidovre
10.00-10.20	Pause med kaffe/te og brød
10.20-11.05	Amning og infektionsmedicinske sygdomme: HIV, hepatitis og herpes, <i>fortsat</i>
11.05-11.15	Pause
11.15-12.15	Self-efficacy og amning v/ Ingrid
12.15-13.00	Frokost
13.00-14.00	Self-efficacy og amning, <i>fortsat</i>
14.00-14.15	Pause med kaffe/te og lidt sødt
14.15 -15.00	Self-efficacy og amning, <i>fortsat</i>

